

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΤΑΞΙΔΙΑΚΕΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

Τὸ γράμμα τῆς πεθερᾶς καὶ τὸ μυθιστόρημα.— Ὁ Ροσσέτι τὸ χειρόγραφο ποίημά του καὶ τὸ φέρετρό τῆς γυναίκός του.— Ὁ εἰσπράκτωρ καὶ τὸ εὔρημά του.— Ὁ ντενεκὲς τῶν σκουπιδιῶν καὶ τὰ χειρόγραφα τοῦ Ντίκενς.— Ὁ Ντῶντὲ κι' ἡ ἰδιότητα τοῦ ὑπνέτη του.— Ἡ ἀφηρημάδα τῆς Μαρίας Κορέλι.

Δὲν ταξιδεύουν μόνον οἱ ἄνθρωποι, ταξιδεύουν καὶ τὰ χειρόγραφα. Καὶ συμβαίνει μάλιστα νὰ κάνουν τὰ διάφορα ταξίδια των τῶν μὲ κίνδυνον τῆς... ζωῆς των. Δὲν εἶνε λίγα τὰ χειρόγραφα διασῆμων συγγραφέων ποὺ χάθηκαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ταξιδίων των, χωρὶς ν' ἀνευρεθοῦν ἔκτοτε.

Περίσση ἦταν ἡ τύχη ἐνὸς χειρογράφου μυθιστορήματος ποὺ ἔστειλεν ὁ Γεώργιος Γκιωννίνης σ' ἕνα ἐκδότη του στὴν Ἀμερική, γιὰ νὰ τὸ ἐκδώσῃ. Τὸ τυχυδρόμησε ἐπὶ συστάσει κι ἔμεινε ἥσυχος, ἀναλογιζόμενος τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου του ὅταν θὰ κυκλοφοροῦσε στὴν Νέαν Ὑόρκην. Ἐξαφνα ἔλαβε ἕνα τηλεγράφημα ἀπ' τὸν ἐκδότη του ποὺ γνωστοποιοῦσε ὅτι περιμένει ἀνυπομονῶς τὸ ἔργο του.

Ὁ Γεώργιος Γκιωννίνης πῆγε τότε στὸ ταχυδρομεῖο γιὰ νὰ πληροφορηθῆ κι' ἐκεῖ ἔμαθε ἀπ' τὸν υπάλληλό ὅτι τὸ χειρόγραφο του βρισκόταν στὸ Λὸς Ἀτζελες τῆς Καλιφορνίας. Ὅταν τὸν ἐρώτησε γιὰ τὴν αἰτία αὐτῆς τῆς παραπλανήσεως τὸν ἐληροφόρησε ὅτι ἡ διεύθυνσις ποὺ ἔφεραν τὰ χειρόγραφα του ἦταν ἡ τῆς Παυλίνης Ντόκουεϊ, στὸ Λὸς Ἀτζελες. Τότε θυμήθηκε τὴν γκάφα του ὁ συγγραφεὺς τῶν ἄτυχων χειρογράφων. Ἀπλοῦστατα εἶχε βάλει τὴν διεύθυνση τῆς πεθερᾶς του, στὰ χειρόγραφα καὶ τὴν διεύθυνση τοῦ ἐκδότη του, σ' ἕνα γράμμα ποὺ ἔστειλε στὴν πεθερὰ του. Καὶ τὸ δυσάρεστο ἦταν ὅτι ὅταν ἔλαβε τὰ μυστηριώδη χειρόγραφα ἡ πεθερὰ τοῦ συγγραφέως, ποῦταν μὴ ἀγράμματα γυναῖκα, τὰ χάρισε στὰ παιδιά τῶν γειτονισῶν τῆς ποὺ τὰ γερμάνε καριακοῦδες. Ὅταν τὸμαθε ὁ συγγραφεὺς πῆγε νὰ σκάσῃ ἀπ' τὸ κακό του.

Ὁ Ντάντε Γκαμπριέλ, Ροσσέτι, ὁ μέγας Ἄγγλος ποιητῆς καὶ ζωγράφος, βρῆκε ἕνα χειρόγραφο ποίημά του ποὺ εἶχε χάσει πρὸ καιροῦ, μὲ τὸ φέρετρό τῆς γυναίκας του! Τὸ εἶχε γράψῃ σ' ἕνα του ἐπισκεπτήριο, ὅταν τὸν εἰδοποίησε ὁ ὑπνέτης του ὅτι ἡ γυναῖκα του πεθαίνει. Ἐτρέξε στὸ κρεβάτι τῆς ποῦταν ἀρροστη μὴ δὲν τὴν πρόφτασε γιατί εἶχε πεθάνει πιά. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ἐπισκεπτήριο ποῦχε γραμμένο τὸ ποίημά του, τὸ ἔσχασε μὲ τὴ φασαρία πάνω στὸ τραπέζι, γιὰ νὰ τὸ πάρῃ ἔπειτα ἀπὸ λίγες ὥρες ὁ ὑπνέτης του καὶ νὰ τὸ βάλῃ κατὰ λάθος πάνω σ' ἕνα μπουκέτο λουλουδία ποῦχε στείλει κάποιος οἰκογενειακὸς φίλος. Τὰ λουλουδία ποσοθετήθηκαν στὸ φέρετρό τῆς γυναίκας τοῦ ποιητῆ καὶ μαζὶ μ' αὐτὰ καὶ τὸ ἐπισκεπτήριο. Ἐντύχως ὅμως ποὺ ὁ ὑπνέτης τοῦ ποιητοῦ κατάλαβε τὴ γκάφα του ἔπειτα ἀπὸ τρεῖς...μῆνες καὶ φρόντισε νὰ βρῆ τὸ ἐπισκεπτήριο αὐτὸ ἀνοίγοντας ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ποιητοῦ τὸν τάφο τῆς πεθαμμένης. Ἠχηρὰ τοῦ Ροσσέτι ὅταν βρῆκε τὸ χειρόγραφο ποίημά του ἦταν μεγάλη.

Ὁ Κάρλος Ντίκενς, μεγάλος μυθιστοριογράφος, ἤρθε στο πολὺ νὰ διηγήται στοὺς φίλους του πὼς ἔχασε ἕνα ὀλόκληρο κεφάλαιο ἀπὸ ἕνα του μυθιστόρημα καὶ πὼς τὸ βρῆκε μὲν σ' ἕνα ντενεκὲ σκουπιδιῶν, στὰ ὑπόγεια τοῦ μωραρίου του, ἐνῶ ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε χάσει κάθε ἐλπίδα ἀνευρεσεῶς του καὶ εἶχε ἀρχίσει νὰ τὸ ξαναγράψῃ.

Ἡ μητέρα τοῦ Ὀνορέ Μπαλζάκ τὸν πρόφτασε νὰ μαζεύῃ τὰ χειρόγραφα του ποὺ τὰ ἔξυνοῦσε ὁ ἴδιος πότε πῶς ἀπ' τὴν πλατόφρη καὶ πότε ἀπ' τὸν καθρέφτη. Τὴν ὑποχρέωσε μάλιστα ὅταν πέταγε τὰ σκουπίδια νὰ τὰ... περνᾷ δυο—τρια χέρια μὴ τυχὸν καὶ βρισκόντουσαν τίποτα χειρόγραφα μέσα σ' αὐτὰ.

Ὁ λόρδος Λύττον ὁ συγγραφεὺς τῶν «Τελευταίων Ἡμερῶν τῆς Πομπηίας» πηγαίνοντας στὸν ἐκδότη του μ' ἕνα τελευταῖο του ἔργο ὑπὸ μάλῃς τὸ ἔσχασε κατὰ κακίην του μοῖρα μέσα σ' ἕνα λεωφορεῖο. Ὅταν τὸ ἀνελήφθη ἦταν ἀργά, καὶ μόνον ὕστερα ἀπὸ λίγες μέρες ἐκεῖ ποὺ καθότανε στὸ γραφεῖο του, τοῦ τὸ ἔφερε ὁ εἰσπράκτωρ καὶ τοῦ τὸ ἔδωσε λέγοντάς του :

— Νὰ μὲ συγχωρῆτε, λόρδε μου ποὺ ἀργήσα νὰ σὰς τὸ φέρω, μὰ δὲν ἔξερα ὅτι ἦταν δικό σας. Ὑστερα ἤθελα καὶ νὰ τὸ διαβάσω γιατί μ' ἄρσσε πολὺ. Μόνον χθὲς ποὺ τὸ τελείωσα εἶδα τὴν ὑπογραφή σας καὶ τότε σὰς θυμήθηκα.

Ὁ Λύττον γεμάτος χαρὰ ποὺ βρῆκε τὸ ἔργο του τὸ ὁποῖον ἐνόμιζε γιὰ χαμένο, εὐχαρίστησε τὸν τίμιο εἰσπράκτορα καὶ τὸν προσέλαβε στὴν ὑπηρεσία του.

Ἄξια οἴκτου ἦταν ἡ τύχη μερικῶν χειρογράφων τοῦ Γάλλου μυθιστοριογράφου Ἀλφόνσου Ντῶντ, ποῦταν καταδικασμένα ν' ἀνάβουν τὴν πίπα τοῦ ὑπνέτη του. Ὁ Ντῶντὲ συνήθειζε νὰ γράφῃ τὰ ἔργα του πάνω σὲ διάφορα κομμάτια χαρτιῶν, τὰ ὁποῖα ὅταν ἔβγαινε τ' ἄφινε πάνω στὸ γραφεῖο του. Μὰ ὁ ὑπνέτης του Φρανσουὰ δὲν χρησιμοποιοῦσε γιὰ ν' ἀνάβῃ κάθε πρῶτὴ τὴν πίπα ὅταν ἔμπαινε γιὰ νὰ σιγυρίσει τὸ γραφεῖο τοῦ κυρίου του. Μιὰ μέρα ἀνάβοντας ὁ Ντῶντὲ κατὰ τύχην τὸ τσιγάρο μ' ἕνα ἀπ' τὰ μισοκαμμένα χαρτιά ποῦχε ξεχάσει ὁ ὑπνέτης του νὰ σκουπίσῃ, ἀνε-

Δ. Γ α λ ἄ ν η ν. Αἱ μεταφράσεις οὐκ ἐντελῶς καλῆς. Προσέχετε τις πᾶσι σὺνταρο. Φ. φ ο ν τ ἰ δ ῆ ν, Ἐδουάρδ. Σὰς εὐχαριστοῦμαι γιὰ τὰ καλά σας λόγια. Τὸ ποίημά σας ἐστὶν ἐπιτυχές. Γιατὶ δὲ τὸ ὀνομάζετε σονέτο ἀφοῦ κάθε ἄλλο παρὰ σονέτο εἶνε : Ὁ ρ. Λ α ὕ κ. ν. Ἐλαστίνα. Τὸ ποίημά σας καλὸ καὶ δημοσιεύεται ἐδῶ. Ἡ στίχη αὐτὴ—σημειώσατε—διαβάζεται ποτὶ πολὺ ἀπὸ τις ἄλλες :

Ποῦς δὲν τὸ πιστεῖτε Νινόν, πὼς οἱ στιγμῆς τῶν δειλῶν δαρχόντουσαν, τόσο κορμὶς, καὶ στὸν ἀγνὸν ἔρωτά μας, ποῦ μῆλις στὸ «Καρνὲ» μὲ βιά, χαράξαμε μιὰ μολυβιά. ποῦ νὰ θυμίζῃ ἀστερικά, τὰ θερινὰ ὄνειρά μιν !...

«Κάποια λογάκια ντροπαλά, κάποια χαϊδέματ' ἀπαλά στοῦ γκριζοῦ μώλου τὰ σεβρὰ φιλόξενα βραχάκια, τίς λυπημένες μας καρδιὲς στίς ἀγνουστάτικες βροδῆς, καὶ κάποι' ἀβρὰ χαμόγελα στοῦ λόφου τὰ πνευκία !

Κι' ἀκόμα...κάποιο βράδυ ὄχρὸ, σ' ἕνα δωμάτιο πενιχρὸ ποῦ στίς «Βαλντοῖας» τὸ ρυθμὸ, χορεύαμε σφιγμένοι, καὶ κάτι μπλάβα δειλιὰ, ποῦ, μὲς' τῆ βάρκα, γαληνὰ σοῦλεγα «Μὴ μὲ λημονεῖς» μὲ μιὰ φωνὴ πνιγμένη !...»

Μὰ ἦρθε μιὰ μέρα σκοτεινὴ, μιὰ μέρα φθινοπωρινή, καὶ χάθηκες ἀγάπη μου, στὸν Ἀθηνῶν τὸ σμάοι, κι' εἶσι, θὰ μείνης μὲς' τὸ νοῦ,σὰν ὄνειρο κάποιου καιροῦ, ὄνειρο ἀγνὸ, ποῦ τόπλασα μιὰ νύχτα μὲ φεγγάρι !...

Πρῶτομο περᾶτημα δὲν θὰ πῆ τίποτος. Γι' αὐτὸ βγάλμας τὸν τίτλον τοῦ τραγουδιοῦ. Λ φ ὀ δ α ν. Κ α ρ ε τ ἰ δ ῆ ν. Αἱ μεταφράσεις δὲ δημοσιεύονται. Μόνον ἡ τοῦ Μωρσὲς λιτὸ ἀδύνατη. Πιανὰ νὰ σὰς γνωρίσουμε ἐν δὲν σὰς κάνει κόπο καὶ φέρτε καὶ τίς μεταφράσεις ποῦ μὲ γράφατε. Θ. Π α ν α γ ἰ ὠ τ ο υ. Τὸ ποίημά σας ἐστὶν ἐπιτυχές. Δημοσιεύουμε ἐδῶ ἕνα σας τετραστίχο γιὰ..... νὰ βεβαιωθῆτε :

Ἄθελα ! Δὲν ξέρω πὼς καὶ γ'ὼ γιὰ μιὰ στιγμή τὴν εἶδα τὴν ἀγάπησά καὶ τόσες ἀγάπες ποῦ εἶχα πρῶτα γιὰ κείνη τὴν ὥρα πιά τῆς ἀφηρα.

Ν. Ι. Ἐ λ α σ ἰ ν ἰ ο ν. Ὅχι ἐπιτυχὲς τὸ ποίημά σας. Τὸ πρῶτο τετραστίχο μάλιστα ἐντελῶς ἀποτυχημένο. Ἰδοῦ :

— *Κάποια μορφοβία, τὶ χλωμὴ φέραν ἀπόψε οἱ στογαῖμοι, κάποιε ποὺ λέγατε Λουῖζα κι' ἦταν ντυμένη πάντα γκριζά.*

Μὴ βιάζεσθε λοιπόν. Μὲ τὸν καιρὸ θὰ γράψετε ποτὶ καλά. Κ. Δ ἰ ο ν υ σ α κ η γ, Ὑπάτην. Τὸ ποίημά σας ἀνεπιτυχές. Γ. Κ υ ρ ῖ α ζ ῆ ν Μυτιληνῆν. Ἡ μεταφράσεις τοῦ διηγήματος καλὴ ἀποδοχίποτε, τὸ θέμα ὅμως δὲν τοσον ἐνδιαφέρον δυστυχῶς. Κ ο υ κ ο ὄ λ η ν, Ἀγρίνιον. Σταίλιτὸ μὲ κατὰλοιν, σὺς παρακαλοῦμαι. Δ. ἄ ζ. Κ α λ ἰ α κ ο ὄ δ α ν. Διευβάθη ἡ ἐπιστολή σας στὸ λογιεῖριον. Σ τ. Σ π ῆ λ ἰ ὄ π ο υ λ ὸ ν. Τὸ παραμυθὶ σας πολὺ μεγάλο. Καὶ χωρὶς δικαιώμα. Α. Κ ο υ φ ο υ δ ἄ κ η ν. Ἐλάβαμε τὸ «Κλάμα» σας. Γιατὶ ὅμως γράψετε περὶ τὸ τραγούδι : Σπανίως ἐπιτυγχάνουν. Γράψετε τίποτος ἄλλο... Π α ὕ λ ο ν Γ. Κ ο ὕ τ α ν. Θεσσαλονικῆν. Ἐπειδὴ τὸ ποίημά σας «Εἶνε ἀπὸ τὰ λιγα ποῦ ἔχει νὰ παρουσιάσῃ ὁ αἰῶνας μας» δημοσιεύομε ἐδῶ δύο του τετραστίχους :

Γιατὶ τάχα δὲν εἴμ' ἐγὼ, ὁ ξανθὸς ζωγράφος, ποῦκανε νὰ τρέχουν ἀπὸ κοντὰ μου, Πασσάδες καὶ Μαχαργιάδες γιὰ ν' ἀγοράσουνε τὰ ἔργα μου τὰ κοσμοξοαστά.

Δὲν εἴμ' ἐγὼ ὁ ξανθὸς ζωγράφος, ποῦκανα τοὺς ἀνθρώπους τοῦ πνευμάτου ν' ἀρχόντες ἀπ' τὰ πέρατα τοῦ κόσμου' καὶ βλέπανε τίς ζωγραφίς μου, καὶ φέγαν πίσω καταραγεμμένοι !...

γνώρισε τὸ χαρακτῆρα του στὰ γράμματα ποῦταν πάνω σ' αὐτὸ γραμμένα. Ἐψαξὲ ἀμέσως τὰ χειρόγραφα του καὶ παρατήρησε ὅτι τοῦ ἔλειπαν 28 σελίδες, πρᾶγμα ποὺ ἐσημαίνει ὅτι εἶχε ἀνάψει 28 φορὰς τὴν πίπα του ὁ ὑπνέτης Φρανσουὰ μὲ τὰ χειρόγραφα του. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ κακομαθημένος αὐτὸς ὑπνέτης πῆρε ἀμέσως πῶδι ἀπ' τὴν ὑπηρεσία του, κι' ὁ δυστυχισμένος ὁ Ντῶντὲ ἀναγκάστηκε νὰ ξαναγράψῃ τίς σελίδες ποῦ αὐτὸς τοῦ εἶχε χάσει.

Ἡ Μαρία Κορέλλι, ἡ γνωστὴ Ἀγγλίσ μυθιστοριογράφος, ἔδωσε στὸ ταχυδρομεῖο ἕνα της μυθιστορήμα ποὺ τὸ ἔστειλε στὸν ἐκδότη της. Αὐτὸ τὸ μυθιστόρημα οὐτε βρέθηκε ἔκτοτε, οὐτε ξαναγράφηκε.